

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ „ 2 „
15 „ „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nfrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 „ — „
Za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 „ 20 „
Za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Okrajno šolsko nadzorništvo na Kranjskem.

Moto: „Ko so ljudje spali“, . . .

Celi ravno kar minoli mesec se je že govorilo po slovenskih listih o bodočih okr. šolskih nadzornikih, in jeden teh listov je bil zavoljo tega že dvakrat zaplenjen. Nam so se te vesti zdele nevrjetne ali pa narekovane po nepotrebnih bojazni, zato smo dozdej o ti zadevi molčali. Kajti mi smo taki optimisti, da imamo v sedanjjo Taaffejevo vlado toliko zapanja, da se nam popolno nemogoče dozdeva, da bi nam ona poslala na ta prevažna mesta iste razupite može, o katerih, za našo narodnost pogubonosnem delovanju, smo morali že toliko dopisov v koš dejati, trdno se nadejaje, da bode temu početju tako kmalu konec. V resnici, nam se o kaj tacem o sedanjji dobi še sanjalo ni.

Ali, glej prevarel! Iz Ljubljane se nahaja dne 29. avg. v „Pressi“ dopis, kateri odkriva take tajnosti iz deželne šolskega sveta, da izvira brezdomno iz peresa kacega nemškega uda rečene korporacije. Tu notri se pripoveduje na vsa širokobahata nemška usta, da so res nasvetovani vsi dozdanji goreči germanizatorji, samo na mesta premičnih so priporočili bolj vnete. Nadalje se pravi, da so predlagani po volji vsem zmernim udom (tedaj Pirker, Dežman, Schrey so tudi zmerni?!), deželne šolskega sveta, razun jednega fanatičnega prof. theologie in jednega temu jednacega mestnega učitelja. Vsa perfidnost tega dopisnika se pa razvidi iz nesramne izjave, da še celo „Slovenec“ s svojim molčanjem odobruje to nasvetovanje! Tedaj žanjemo v zahvalo še zasmeh!

Po takem temeljitem pouku bi bilo molčanje res greh. Od zdaj naprej, ko vemo kakošna nesreča preti našemu ljudskemu šolstvu, bi bilo nespametno glavo v pesek skrivati. *Vigilantibus jura!*

V resnici pomilovanja vredna je Kranjska dežela, kar se tiče njenega šolskega nadzorstva. Poprej ko so stali naši poslanci v deželnem in državnem zboru prejšnji vladi v opoziciji, smo mislili, da se nam pošiljajo naši narodnosti sovražni nadzorniki zaradi tega, ker se ministerstvo nad nasprotovalci s tem maščuje. To je bilo vsaj jasno stališče.

Ali kako naj si to kljubovanje in neganje razjasnimo zdaj, ko naši poslanci v podpiranju tega ministerstva tekmujejo z vsemi drugimi deželami? Vrhu tega so naši vrli Gorenjci poslali na veliko jezo ustavakov v državni zbor grofa Hohenwarta, ki je priznani „generalstabs chef“ vsi vladni stranki, pa se vendar tako pometa z nami!

Ali niso to uganjke bolj zamotane kakor ktera koli zamotana štrana? Te zastavice so nam pa še bolj nerazvoljljive vsled tega, ker dan za dnevom beremo v faksijskih organih z Moravskega tarnanja, da vsi po vladi imenovani udje ondotnega šolskega sveta gledajo na migljeje novega, Slovanom pravičnega cesarjevega namestnika, in da ti avtonomne ude vselej preglasujejo, če še tako trdno stojé.

Take reči čitajočim se nam nehoté vsiljujejo taka-le vprašanja: Zakaj pa na Kranjskem ni tako? Ali nimamo tudi mi Slovencem prijaznega cesarjevega namestnika? Ali Kranjska ne spada k Avstriji? Ali niso bili njeni sinovi presvetli cesarjevi hiši vedno zvesti? Zakaj se pa pri nas po vladi imenovanih udih ne preglasuje avtonomni trifolij: Dežman, Mahr,

Schrey? to tembolj, ker so ti „auch gemässigte Mitglieder“, kakor si v „Pressi“ v pest smeje se sami kadé — prišli po — no! saj znano, kakih — volitvah v šolski svet?

Za Boga, ako se to nasvetovanje izvrši, potem naj se pa neha besedičenje o demoralizaciji učiteljev; kajti tudi tu velja: „Kakoršni so pastirji, take ovčice“!

Tudi naši deželni in državni poslanci naj si potlej za doljih šest let prihranijo vse interpelacije in ostre govore o ti sicer eminentno važni zadevi, ako niso hoteli ali znali zaprečiti za časa neizogibno gotovega propada našega ljudskega šolstva!

Ali so merodajni krogi res toliko naivni, da pričakujejo prospeha pri narodnem šolstvu, ako so se mu pošiljali in se hočejo spet poslati za nadzornike „hausirarji“ nemško-pruskega „Schulverein-a“?

Če bode pa šlo tako naprej, se bode treba kar v vrsto staviti z indiškimi parijsami; kajti poleg narodne škode nas še zasmehuje, in nas v plačilo za nikdar skaljene lojalnosti neprestano v lice bijejo!

Politični pregled.

V Ljubljani 1. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so šli danes 2. sept. v tabor pri Bruku in bodo tam 3 dni. V taboru pri Bruku bode združenih o tem času 14 bataljonov bramborcev v eno divisijo. Prvikrat se bodo bramborci v takem številu skupaj urili, zato bode pri manevru več generalo v in štabnih oficirjev. Poveljn. k bode gospod minister deželne brambor. grof Welsersheimb.

Presviti cesar v Trstu. Kakor

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Popis posamičnih krajev Rima, mostovi čez Tiberoin vrata pri obzidju; razdelitev Rima.

Obzidje in mestna vrata (porte.)

Obzidje je bilo mnogokrat predrugačeno po naraslosti ali propalosti mesta. Sedajno obzidje je bolj utesneno, memo nekdanjega ter čini skoraj nepretrgano črto, ktere obseg méri 16 laških milj ali naših 4½ ur.

1.) *Porta del popolo*, t. j. od topol (iz latinskega populi) zaradi topol, ki se nahajajo na onem prostoru. Po načrtu Michelangela jo je postavil mojster Vignols.

2.) *Porta Salara**, skoz katero so nosili nekdanji Sabini sol vün. Leta 1870, so korakale laške krdela, kakor tudi skoz naslednjo, v mesto, da ga osvoje za svojega (ranjcega)

Ker tudi nemci ne prevajajo besede „porta“, Jehko tudi mi Slovenci pri besedi ostanemo.

nenasitljivega kralja. Med oblego 1849, ko so Francozi pod Oudinotom mesto, ktero je branil Garibaldi z samo 600 mož, naskakovali, so podrli nalašč mnogo bližnjih hiš, da bi se lažje branili.

3.) *Porta Pis*. Tako se imenuje po Piju IV., kateri jo je dal okinčati po Michelangelu od znotrajne strani. V starodavnosti se je zvala Nomentana, kjer je vodila v Nomento, sabinsko mesto; tú je „hudobno polje“, kjer so se zakopavale žive služabnice Veste, (boginje) ktere so prelomile obljubo devištva in čistosti. (Slišite kršanski mladenči in deklice!) Ta je od 1870 postala glasovita zaradi uloma in uhoda italijanske armade po šurnem živahnem strelanju. Tudi jaz sem si jo šel ogledat s svojimi tovarši 3. julija l. l. Z otožnim srcem sem vidil znamuje uloma s topovi, ki je zdaj popravljen. Nad ulomom ali prestrojenim zidom visé še zdaj venci (trofeje laškega junaštva!) z uzidano marmornato ploščo, na kateri so udolbeni imeni in priimki (nad 200 padlih laških vojakov) z zlatimi črkami. A blizo tiste je na višku druga plošča, ktera daje

Rimljanom vsečno spričevalo njih zvestobe od r. Pija IX., ker je v njej vdolben laški napis: 20. septembra 1870 so se spolnile dolgoletne želje Rimljanov za neodvisnost Italije idr.

Ta napis nas je močno vžalil; kako je nek mogoče, da je večina prebivalstva (kakor gre misliti,) rimskega mesta z „revolucionarno vlado“ potegnila, ko se ima Rim očitno edino le katoličanstvu in papežem vsih stoletij za svojo slavo in lepoto zahvaliti. — Tudi ulica, ki vodi h tej „porti“, in je zlo dolga pa z redkimi hišami obsejana, me je vžalila, videvši na njej sramoten napis: Vladi 20. settembre, „già Pis“ (bivša Pijeva). Po dovolj o tej neveselej dogodbi, saj so nas še vojaki na straži le pisano gledali, ko smo se polagoma memo peljali. Vbogi najemniki papeževih trinogov!

4.) *Porta s. Lorenzo*, nekdanj *Tiburina*, ker pelje v Tivoli, (7000 ljudi,) kjer so imeli stari Rimljani svoje vile in jim je služilo to mesto v zabavo, se dandanašnji imenuje san Lorenzo, in to zato ker vodi h baziliki istega svetnika. Postavljena je bila pod Honorijem v 403. l.

se sedaj razglašajo, pojdejo cesar 8. septembra v Celovec, od tod v treh dneh čez Trbiž in Predil v Bovec, kjer bodo čez noč. Drugi dan grede cesar čez Kobarid v Gorico. 13. bodo v Gorici in 14. grede čez Nabrezino, Divačo v Pazen po kratkem prestanku v Polo. V Poli bodo 15. in 16. in v nedeljo 17. bodo prišli na barki ob 7. zjutraj v Miramar. Cesarica in cesarjevič s soprogo bodo prišli bržkone 16. v Miramar. Cesar in cesarica, carevič in soproga bodo 17., 18. in 19. v Trstu in Miramaru.

Deželni zbori so sklicani v dan 26. septembra za: Česko, Gorenjo in Dolenjo Avstrijo, Solnograd, Koroško, Marsko, Sleško in Predarlško.

Solnograd se pripravlja, da obhaja letos od 24. septembra do 1. oktobra trinajsto stoletnico svojega obstoja, kot škofija. Kakor se sploh trdi, je prišel škof Rupert iz Vormacije l. 582 v razpadlo Juvavio, je tam postavil škofovo stolico, osnažil kraj razvalin, da postavi blizu votline sv. Maksima benediktinski samostan, ki ga je posvetil sv. Petru, in od meniškega samostana je dobila gora ime „Mönchsberg“. Ker je sv. Rupert tudi jel obdelavati solni rudnik na Dürnbergu, imenoval je reko Salcah, mesto pa Salzburg. Cerkvena svečanost bode menda prav velikanska.

21. septembra bodo imeli slovesno mašo nadškof in kardinal knez Švarcenberg in tako vseh 8 dni kak drug cerkveni knez. S to slovesnostjo bode tudi združen misijon oo. Lazaristov.

Mesto bode obesilo zastave po mestnih hišah in vabilo meščane, naj store to pri svojih hišah, razsvitljena bode tudi statua B. D. M. — Občinski svetovalec dr. Spängler je priznal velikovažen zgodovinski pomen, ki se veže na to svečanost, vzlasti je povdarjal ustanove za uboge, ki so od časa škofove vlade, od katerih mesto dobiva 76.381 gl. obresti. Kakor se vidi, tudi liberalni gospodje priznajo zasluge katoliške Cerkve za omiko narodov. — Nek drug je pa rekel, da sedaj ni čas veseliti se, ker se Nemci zatirajo itd.

Za stolno cerkev in cerkev sv. Petra je popolnoma odpustek in upati je, da bode tudi za vso škofijo. Ves Solnograd bode javno skazal svojo hvaležnost do apostola tega kraja.

— Tudi nam Slovincem je Solnograd zibel krščanstva, iz slavne nadškofove stolice so prihajali oznanovalci sv. vere na Koroško, Štajersko in Kranjsko. Portifikalno mašo bodo imeli 27. septembra, Krški knezoškof Peter Funder, 28. septembra sekovski knezoškof, Janez Cverger in 29. septembra Lavantinski knezoškof Jakob Stepišchnegg in tako kazali na zvezo, katero imajo tri škofije s častljivo prestolnico Solnograško. —

Iz Sarajeva se naznanja: Bojni maršal baron Dahlen se je poslovil v soboto. B. m. baron Apel je prišel v soboto ob 4. popoldne. V Brodugu je pozdravil baron Nikolič, v Kiseljaju metropolit (grški) Sava, v Illici župan. V konaku so pričakovali generala nadškof Stadler, vojaški častniki in uradniki. V nedeljo je bila baklada na čast baronu Dahlen, ki je v ponedeljek odpotoval.

Vnanje države.

Iz Londona zve „N. fr. Presse“ v dan 26. t. m.: Bojišče poslednjih dveh bitev je na zahod od Ismaile devet angleških milj od Kasasina. Do postaje Tel-el-Kebir je še deset angleških milj. Angleži so imeli baje 6 mrtvih in 30 ranjenih. Več konj je tudi pohabljenih. Sovražnik je baje izgubil 400 mož, a to se samo slutiti.

K prvi bitvi dostavlja „Standard“ te-le podrobnosti. Egiptovski topničarji so merili izvrstno, prva granata je zvižgala Volseleyu nad glavo in je komaj deset komolcev od tod konju nogo odtrgala. Zasedbe sovražnikove so bile od kanala daleč v puščavo. Njih konjica je bila vedno okoli nas, a nismo je mogli prijeti, ker njih pohota ni prišla do streljaja blizo. Naša pehota je mogla ležati ves dan za rovi, toliko da žeje ni omedlela. Topništvo sovražnikovo je bilo premočno, naša konjica ga ni smela napasti, še le pozno popoldne smo se pripravljali na napad, med tem je nastopila noč. A po noči nam je prišla pomoč, deset milj daleč so stopali po globokem pesku, tudi konjica pri gardi je prišla, in preden je dan napočil, je bilo vse pripravljeno na pot, vendar bali smo se, da bi se sovražnik ne bil umaknil — a res ga ni bilo nikjer.

Iz Londona se poroča 29. avgusta. General Volseley naznanja iz Kasasina, da

so Arabi napadli Angleže z 8 bataljoni in 12 topovi. Angležev je bilo 3 $\frac{1}{2}$ bataljonov, 1 oddelek konjice in so imeli 5 topov. Ko pride še 1 bataljon, zgrabi pehota sovražnika od spredaj, konjica ob boku, ki je ubila mnogo sovražnikov. Arabi paša je bil navzočen. Konjica ni mogla topov vzeti, ker so jih sovražniki zvečer umaknili, a pustili so sovražniki vse strelivo. Angležev je mrtvih 1 zdravnik, 6 topničarjev, 1 narednik; 5 častnikov, 56 mož je ranjenih.

Angleške barke so razglasile 25. t. m. da je egiptovsko obrežje obleženo (blokirano). Štirje višji častniki iz Kafr-el-Daur so se predali.

Port-Said 29. avgusta. Arabi so večer napadli angleške zasedbe pri Kasassinu, bili so odpojeni in zgubili so veliko ljudi in 11 topov. Angleži so izgubili 120 mož. Sultan paša je šel v Ismajlijo, da tam nabere vojakov iz ljudstva, ki se je podalo.

Iz Aten 28. avgusta. Ob meji se je zbralo 800 Turkov, ki hočejo po sili vzeti Karalideroen, kar so Grki posedli. Grki so se sili zoperstavili, in prišlo je do boja, 7 je mrtvih, 12 ranjenih. Grška je odpasala 2 bateriji in 2 kompaniji vojakov v Volo.

Izpred Aleksandrije se noče umakniti Arabijeva vojna. 28. p. m. so Egipčani prebredli jezero Mareotis in prišli prav blizo „Meks-u“ Angleži so jih s silo odpodili. Blizo tega kraja so napravili močne zakope in na nje postavili 8 težkih topov. Popoldne so se pred Ramleh hudo streljali. Egipčani so prav dobro streljali. — Arabi hoče, kakor vjetniki pripovedujejo, zasedbe pri Kafr-el-Daur in Abukiru prav močno vtrditi, da bode mogel več vojakov Volseleyu nasproti postaviti.

Iz Aleksandrije se poroča: Iz egiptovske posicije pri King Oiman je šel oborožen vlak kakih 300 metrov dalje. Angleži so iz 2 težkih topov vstrelili petkrat na vlak, in, jedenkrat prav pred vlak. — Egipčani ni so streljali.

Vojaška pogodba med Angleške in Turško je baje sklenjena, posvetovali so se o tem v soboto in nedeljo, tudi Arabi-paša hoče Turčija oklicati kot vstajnikom.

Turčija je tedaj res sprejela vojaško pogodbo, sedaj se pa bodo menda Angleži kuzali, kakor so se poprej Turki; kajti očitno je, da Angleži svojih zaveznikov ne žele v Egiptu, ker jim ne morejo zaupati, zato bi radi vojsko prej končali prej, preden bi Turki prišli v Egipt. Turki se sicer drugej ne bodo imeli izkrcati, kakor pri Abukuir, Rossette in Damiette, ali Angleži bi tudi tukaj mogli paziti na nje, ter jih opazovati t. j. svojo vojno bi mogli deliti, da bi Turki ne potegnili z Egipčani. — Lord Dufferin angleški poslanik v Carigradu je tedaj prašal v Londonu, kaj mu je sedaj storiti, ko Turčija sprejme pogodbo. — No, to bi bil uže lahko prej premislil, preden je nagovarjal Turčijo za pogodbo (konvencijo), ali sedaj bodo Angleži Turke posnemali (za nos vodili), sicer pa vse moči napejali, vojno hitro končati.

Naj novejša poročila se glase: Lord Dufferin je dobil poslednje navode (instrukcije) zastran vojaške pogodbe, šel k Porti, bil tam 2 uri a opravil ničesa. — Lahko verjamemo, o pogodbe, ni temu ne unemu resnica.

Mahmudieh-kanal teče le vsak tretji dan po 2 uri, vendar z vodo še shajajo. Dva imenitna tuneška kupca sta se oglasila na prednjih stražah; imata prodajalnice v Aleksandriji in v Manhur. Rekla sta, da je dežela

5.) Porta maggiore, narejena iz nekega lepega slavoloka, ktereja je napravil cesar Klavdij.

6.) Porta s. Giovanni. Je iz 16. stoletja, ter stoji blizo cerkve sv. Janeza v Laterani. Postavljena je po načrtu s. Giovanni della Porta.

7.) Porta s. Sebastiano, imenovana tudi „porta Appia“. Ima dva stolpa ter je malo oddaljena od Drusovega slavoloka.

8.) Porta san Paolo. Sezidana od cesarja Aureliana, se je zvala Ostiense, ker je peljala v mesto Ostia (t. j. na ustje Tibere) ter je bila zopet prenovljena po slavnem Belizarju; je bila pa potem imenovana s. Paolo, ker pelje h veličastni baziliki posvečeni temu apostelju narodov.

9.) Porta Portese ali Portuense, tako imenovana, ker je peljala h rimski ladijestaji ali porto Romano. —

10.) Porta s. Pancrazio, imenovana tako, ker pelje h cerkvi posvečeni temu svetniku. Bila je sezidana od Urbana III. Od te strani so Francozi obsedali Rim 1849; porušena od francoskih baterij, je bila 1854 zopet sezidana.

11.) Porta Cavallegeri. Je bila ustanovljena ali sezidana od Leona IV., kedar je

da bi z zidovjem Vatikan. To ime je pa dobila tedaj, kedar je Pij IV. postavil tam blizo vojašnico za leško konjico.

12.) Porta angelica. Oaa vodi h griču Mario.

Razdelitev Rima.

Rim je razdeljen v 14 okrajev ali tako imenovanih Rioni ali Quartieri: 12 jih je na vzhodnem kraju in 2 na zahodnem Tibere. O tih ne bom govoril, ker bi bilo preobširno za ta spis. Le o zahodnjih 2 par besed, 13. okraj se imenuje Transtevere, (to je: prek Tibere.) Stoji na zahodnej strani mesta, ter pokriva in obsega velik del desnega brega Tibere od holmcev Janikula do „porta s. Spirito“ poglavitno delo d' Antonia di S. Gallo, ki je ostalo nedovršeno. V prektiberskem okraju so hiše ljudi nizkega stanja; je pa tudi nekaj lepih vil in palač vmes in krasnih cerkva, kakor je n. pr. San Pietro in Montorio, kjer je bil križan sv. Peter itd.

14.) Borgo ali predmestje ali Leonovo mesto. Ta poslednji okraj obsega Vatikan, in nad vse vzvišeno baziliko sv. Petra, št. angelski grad, bolnišnico sv. Duba in palačo Girand (Žirod.) (Dalje prih.)

sploh nezadovoljna z Arabijem in želi miru; mislita vendar, Kahiri preti največa nevarnost od Arabijevih vojakov, ker mesto sploh Arabiju ni prijazno. Arabi nareja močna vtrjenja, da varuje levo krilo proti Meksu.

Izvirni dopisi.

Z Vrhnike 31. avg. Te dni so bile v čitalnični dvorani na razgled izpostavljene 3 prav lepe podobe, ktere je naslikal naš domač umetnik g. Simon Ogrin. Prva podoba nam pred oči postavlja krat Jezusov v reki Jordani. Z milim, nedolžnim obrazom stoji Odrešenik v reki, med tem ko je sv. Janez Krstnik, oblivaje Odrešenika, bolj temne zagorele barve in se mu pozna, da prebiva v vroči pušavi.

Nad glavo Odrešenikovo se vidijo sv. Duh v podobi goloba, in v svetlih oblakih podoba Boga očeta z razprostrtimi rokami. Na bregu reke se vidi več ljudi moških, ženskih in otrok, ki z ginjenim srcem gledajo sveto opravilo. Podobo je naročil g. Janez Hladnik, duhovnik v Lozicah v Ipavski dolini. — Na drugi sliki se vidi Vrhnika z njeno lepo okolico. Ker je slikar pri izdelovanju stal na južno-zahodni strani nad „Močilnikom“ se vidi posebno dobro farna cerkev, farovž in kaplanija in nekoliko oddaljena cerkev presv. Trojice na prijaznem zelenem holmcu. To podobo je dal g. slikar tudi fotografirati. Ako bi kdo, ki se za Vrhniko in njeno okolico zanima, hotel kupiti kako fotografijo, naj se oglasi pri g. S. Ogrinu. Slika namenjena je nekdamjemu župniku v Vremah mnogocenjenemu g. Fettich-Frankheimu. Na tretji podobi zagledamo posestvo mnogo-spoštovanega g. Jakoba Petriča v Verdu pri Vrhniki. Poslopje z žsago in mlinom, hlevom stoji tik Ljubljani nekoliko pod njenim izvirom. Pred poslopjem razširja se Ljubljana v mogočno okroglasto krnico, za poslopjem vidijo se visoke na pot viseče pečine sivega kamnja in visoko gori v gozdu se vidi hlapon, kteremu se iz obilnega dima pozná, da breme težko vleče za seboj po jako napeti železni progji. To poslopje stoji res v jako lepem romantičnem kraji. Slika dal si je izdelati gospod posestnik sam. Vsi, kteri so podobe ogledovali, so delo jako hvalili in občudovali spretnost in natančnost umetnika.

Naj bo toraj g. Š. Ogrin, ki zdaj dela pri sv. Križu v Vipavski dolini, vsem posebno pa farnim predstojnikom toplo priporočen!

Iz Škofje Loke 28. avg. Po obilnih dopisih iz Škofje Loke v Vašem cenjenem listu, bi skoraj kdo mislil, Bog ve, koliko novega se tu na dan zgodi. Pa ni take sile, le včasih pride kaj posebnega, da Ločane spravi na noge. Tako je včerajšnja veselica v tukajšnji čitalnici zdramila Ločane iz dnevnega spanja, kakor se je nekdo ponorčeval (pa ne da bi kateri za to kaj hudega mislil!) da so se zbrali v obilnem številu v čitalničnih prostorih. Program je Vaš list prinesel v soboto; pa bil je malo kratek. Ločani so pa v marsikaterem obziru zelo darežljivi in zato so tudi pri tej veselici na zadnje pridjali še par toček. Brez petja tako ni prave zabave so si mislili in za to koj v začetku domači pevci zapeli pesen: „Že je dan itd.“ kdor jo je katerikrat že pel, vé, da ima nekatere prav težke in sitne izpejlave, zato sem tudi sam prav radovedno pričakoval, kako bodo kos svoji nalogi. Moram pa prav objektivno povedati, da so z lehkoto vse težave premagali. Slava jim! Pohvalo zaslužijo tudi za to, ker gg. pevci imajo veliko posla pri svojih vsakdanjih opravilih; in če še tiste proste ure porabijo za vaje v petji,

ter se spravijo na tako težke pesmi in jih vendar tako dobro zakrožijo, gotovo jim bode vsak privoščil tako burno pohvalo, ki jim je donela od poslušalcev.

Predstavljal se je potem vesela igra „Mutec“. Tudi tu je šlo vse gladko, igralke kakor igralci skazali so se dobre izurjene, šepetalec ni imel skoraj nič posla. Posebno pa se je odlikoval sluga „Luka“ s svojim šaljivim obnašanjem. Precej po igri zapeli so Heidrihovo: „Jadransko morje.“ Če je že una pesen dovala občinstvu, se ni čuditi, da pri tej ploska skoraj ni bilo konca, saj skladatelj je čutil z ljudstvom vred; v vseh njegovih skladbah veje duh slovenskega naroda in Heidrihove pesmi so sedaj naj bolj priljubljene. Burka: „Eno uro doktor“ bila je pa krona vsej zabavi. Mora se reči, da vsi igralci so bili na svojem mestu, izpeljali so jo natančno. Zato je bil pa tudi včasih tak smeh, da je moral igralec počakati, da se je šunder polegel. Sluga „Škrjanec“ razveseljeval je sem ter tje poslušalce s svojim loškim narečjem, kar se mu je prav dobro sponeslo. Imenoval in pohvalil bi kakega igralca posebej, pa bojim se, da bi s tem drugim škode ne delal, za to le zakličem: Le kmalo zopet kaj tako izvrstnega napravite, občinstvo Vam bo zelo hvaležno!

Na zadnje bil je ples; saj brez njega se pri nekaterih ljudeh nobena veselica ne sme končati. Vsakemu svoje! Dasiravno bi se tudi brez tega lahko prebilo, zlasti po taki veselici.

Včasih so bile veselice tukaj ob sobotnih večerih. Ljudje so takrat preplesali celo noč, v nedeljo za sv. mašo se ve ni bilo časa, zato se jih nekateri katoliški meščani niso vdeleževali. Zdaj že precej časa le ob nedeljah napravljajo zabave in tudi bolj so obiskovane.

Pa ne mislite, da samo čitalnica napravlja burke in veseloigre, teh imamo vsaki dan tukaj vse polno. V dveh obzirih so te celo boljše od unih in sicer prvič zato, ker je pri teh vstopnina prosta, v čitalnici plačajo udje navadno po 20 in neudje po 30 kr. in drugič ker se tukaj predstavljajo tudi žaloigre, s katerimi se pa loški čitalnični oder še ne more ponašati. In te igre napravljajo trope psov, ki se kar v celih trumah drvijo po velikem trgu sem in tje. Da kričijo in se med seboj premetavajo in koljejo, tako vsak vé. No kaj se hoče, drugače ne znajo, kakor po pasje; vendar jim pa vsa čast, ker človeka se ne lotijo, ker ga preveč spoštujejo. Zaabiti bi bilo prav, ko bi jih v tem spoštovanju vsaki — star in mlad posnemal. Ko bi sl. mestni zbor pasji davek malo povišal, dobil bi lepo svoto denarja, ki bi kolikor toliko pripomogla k napravi novega vodnjaka, ki gg. mestnim očetom toliko preglavice dela.

Tako vidite, da tukaj smo vedno pri dobri volji, zabav se nam nikoli ne manjka. Včasih plačamo, da jo imamo, drugi pot se nam zastoj ponuja. Ni čuda tedaj, da imamo toliko tujcev, da se loški gostilničarji pritožujejo, ker jim primanjkuje prostora, da bi vse spravili pod streho. Pa sedaj je tudi tem vstreženo, ker je veliko družin, ki navadno prihajajo vsako leto iz Trsta, Gorice in drugih južnih krajev sem na počitnice, zavoljo vednega dežja že Loko zapustilo. Pa drugipot več, če drago y. Prosimo Vredn.

Domače novice.

V Ljubljani, 2. septembra.

(Konfiskacija.) „Slovenec“ je bil v četrtek konfisciran zaradi uvodnega članka v razpravi „Cerkev in država.“

(Deželni predsednik) se je 31. avg. podal na Notranjsko, da se prepriča o pogozdovanju Krasa in pogleda, kako tam ravnajo z gozdi, spremlja ga deželni gozdni nadzornik.

(Metelkova darila) se razpisujejo (6) po 42 gl. učiteljem ljudskih šol, ki se odlikujejo po nrvnosti, pridnosti, v slovenščini in v sadjereji. Prošnje do 4. oktobra t. l. po potu šolskih oblastij.

(Šenklaško cerkev v Ljubljani) so od zunaj lepo prebelili, sedaj so pa začeli tudi po notranjem prenovljati ter znažiti pozlačene olupšave iz gipsa. Mesca septembra bode menda dodelano.

(V včerajšnji seji mestnega odbora) je bil sprejet predlog šolskega odseka (poročevalec dr. Drč), da ima učni jezik v mestnih ljudskih šolah biti slovenski jezik, a nemščina učni predmet začenši s 3. razredom ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom. Prihodnjič kaj več o tem zelo važnem predmetu.

(Pozor!) Kakor beremo je slavno vodstvo južne železnice dovolilo iz Ljubljane do Trsta posebni vlak za 10. septembra z napol nižano ceno ter da imajo karte veljavo osem dni. — To je vse lepo in hvalno. Vendar jako nepredvidno se nam zdi, da se bode ta vlak v tem nemirnem času vozil v temni noči. Kdo vam je porok, da irredenta, kateri je zastava „slovenskega delavskega društva“ tern v peti — ne priredi na samotnem kraškem svetu častilcem kacega atentata? Ali bi ne bilo bolj pametno in bolj varno odriniti v soboto podnevi, ko vendar vozniki in stražniki lože zapazijo kaj sumljivega na tiru? Nespametno je se v nevarnost podajati, ako se ji je lahko ogniti.

(Vabilo) k občnim zborom „Národne šole“, društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem in slovenskega učiteljskega društva, ki bodo 4. in 5. septembra t. l. v Ljubljani v čitalnični dvorani, in sicer v tem-le redu: 4. septembra zvečer ob 6. uri zborovala bode „Národna šola“. Po zboru bode v čitalnični gostilnici mala zabava.) 5. septembra ob 8. uri bode maša s petjem v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu. Ob 9. uri bode v čitalnični dvorani zborovala vdovsko učiteljsko društvo in potem slovensko učiteljsko društvo po tem-le programu: 1) Ogovor predsednikov. 2) Tajnikovo poročilo. 3) Blagajnikovo poročilo. 4) Razprava: o izpremembi šolske postave z ozirom na razmére slovenskega šolstva. 5) Posamezni nasveti. 6) Volitev 9 udov v odbor, izmej katerih jih mora vsaj 5 v Ljubljani ali okolici stanovati. 7) Volitev treh pregledovalcev letnih računov. Iz odborov imenovanih društev. V Ljubljani, v dan 15. avgusta 1882.

Razne reči.

— V Zagrebu je dosedanji, mladini in učiteljem priljubljen upravitelj, g. Mirko Divkovič potrjen za pravega ravnatelja velike gimnazije.

— Treščilo je 25. t. m. v frančiškanski samostan na Kostanjevici pri Gorici. Dež je curkoma lil, in dvoje požarnih straž je gasilo ogenj.

— Učiteljske službe se razpisujejo v šol. okraji Rudolfovem 1. nadučiteljeva služba na 2 razrednici v Šent-Petru p. Rudolfovem 500 gl. in stanovanje, eventualno 2 služba 400 gl. 2) Na 1razrednici v Brusnici 450 gl. in stanovanje. 3) Na 1razrednici v Majhovem 450 gl. in stanovanje. 4) Učiteljska služba na novi šoli v Smuku (Langenthon) 400 gl. in stanovanje do 18. septembra.

V šol. okraji Krškem. 1) Na 2razrednici v Šent-Jurji pod Kumom 2. učit. služba 450 gld. in stanovanje. 2) II in III učit. služba na 3razrednici v Mokronogu 500 oziroma 400 gld. 3) II učit. služba na 2razrednici v Škocijanu 450 gld. 4) III. učit. služba na 3razrednici v Šentjerneji 400 gld. — Izvzemši pri sv. Jurji se druge razpisane službe oddajejo tudi učiteljicam; do 10 septembra 1882.

— Iz Trsta se piše, da je bila v nedeljo 27. t. m. razstava kljub slabemu vremenu dobro obiskovana, ta dan je bilo prvičkrat po 20 kr. vstopnine in bilo je nad 5000 oseb plačujočih. Veliko obiskovalcev je bilo delavcev in okoličanov, ki so razstavo prav na drobno ogledali. Pretečeni teden je rastle število obiskovalcev, posebno je bilo dan na dan več tujcev.

— Vabilo. V nedeljo, 3. sept., ob 7. uri zvečer, priredi slovensko bralno društvo v Gorici v svojih prostorih na Travniku domačo zabavo s petjem, govorom in srečanjem.

Odbor.

— Družbinska prekucija se napoveduje. 4. julija je bil oropan na Dunaji čevljar Merstallinger. Že dalje časa so vnanji listi delavce hujskali zoper vlado. To hujskanje je rodilo svoj slab sad na Dunaji, med delavci se je porodila stranka, ki je sprejela prekucijska načela znanega Mosta. Policija se je prepričala, da so Merstallinger-ja oropali iz tega namena, da so denar dobili za prekucijske namene. Nekaj naropane blaga so našli v stanovanju tukajšnjega fanatiškega vodja vstaje, ki pa je pobegnil; sled pelje od tod notri do vredništva tukajšnjega social-demokratiškega lista „Zukunft“. Ker še preiskava traja, ne razglasa na dalje tega policija. —

V okolici rudnika ob Rodani osnuje se črna truma, ki podira altare, zapira župnike in župane in po okolici rogovili. —

Na Ruskem rovarji zavdajo konjem. — Stvar je toliko nevarnejša, ker se stranka kar šali in norčuje. Smeje uganjajo zločinstva. — Merstallinger-ja so poprej ometili, preden so ga oropali, to je kaj pripravno, da brez morije pridejo do svojega cilja.

Z izreki in nauki iz katekizma se ne grade železnice, tako govore veliki kapitalisti, od njih so se naučili socijalisti in sploh delavci, katerim so vero in zaslužek odvzeli, nauke iz teorije v dejanje izpeljevati.

— Ruski cesar je svojemu naslovu pridejal tudi priimek „gosudar Turkestanški“. Turkestan obsega tri milijone □ vrst, ima 5 milijonov ljudi, in obsega okraje „Sedmirečenski“ (sedem rek), Sir Daria in Frgana, staro Hirkanijo. Generalni gubernator je prvi osvoboditelj dežele general Črnajev. Njemu na strani so 3 vojaški gubernatorji Kolpakovski, ki varuje meje proti Kitajskemu, potem Trocky in Abranov.

— Iz zgornjeogrskih komitatov selijo se tako zelo v Ameriko, da uže doma manjka delavcev za kmetijstvo. Da se temu zlegu v okom pride, je vložilo društvo za deželno obdelavo prošnjo do ministrstva, v kateri stavi nasvet, kakoršni bi pomagali prebivalstvu na Gorenjem Ogrskem, in potem bi nehali tudi izselovanje. Nasvetujejo pa: obdelovanje državnega zemljišča, zboljšanje zemljišč, podpore domačemu obrtu, potem pa strogih ukazov zoper oderuhe in agente, ki vabijo ljudstvo na izselenje.

Čudno, da visoki gospodje ne vidijo vzroka, zakaj da ljudje silijo iz dežele, saj so vendar tako blizo; zaslužka ni, davki so preveliki, ljudstvo oderuhom v pesti, in to zaradi prvih

dveh vzrokov, zato si mislijo pomagati z izseljevanjem, kar je uže vendar najskrajna pot. Na Ogrskem pristopi pa še k temu posilno pomadjarovanje; Slovaki se ne smejo duševno ganiti, uže je vlada za njimi, ter jih dolži panslavizma, gimnazije prepoveduje, literarna društva razpušča, rodoljubne mladenče iz šol sključuje. Potem pa se gospodje čudijo, zakaj se ljudje izseljujejo.

Shod českých učiteljev v Pelznu.

7. avgusta.
(Konec)

VI. Z ozirom na jednorazredne šole, vzlasti take s poldnevni poukom, misli učitelstvo, da bi določba §. 11 alinea 3 število jednorazrednih šol le pomnožila, a ne bi jih zmanjšala, kakor bi bilo želeti, nasvetuje tedaj, poldnevni pouk, kar mogoče otesniti, tam pa, kjer ga je neogibljivo potreba, naj ne pride na učenika višej od 80 otrok. V soseskah, v čigar okrožji do daljave 4 kilometrov ni večrazredne šole, naj se osnuje jednorazrednica za prva tri šolska leta. V naravnem središču vsake skupine šolskih občin naj se osnuje vsaj 1 štir- ali petrazrednica za otroke odrasle jednorazredni šoli. Toliko časa, dokler se ne doseže to opravičeno pristriženje ali vtesnjenje smotra jednorazredne šole, nasvetuje učitelstvo, da se te dosihodobne jednorazrednice, ki obsegajo osem šolskih let, razširijo na dvorazredne že pri 70 otrocih po triletnem premeru. Pri večrazrednih je podlaga za razširjenje 80—160 itd.

Z ozirom na to, da bi v slučajih ko bi se pri določitvi števila učiteljev ne števili tisti 12- in 13letni otroci, katerim se šolska dolžnost zljajša, po jedni strani učiteljem prehudo breme naložili, po drugi strani pa bi tudi meščanstvo bilo oškodovano, nasvetujemo, da bi se tudi taki otroci jemali v skupno število, razume se pa, ako bi se postavodajalstvo ne oziralo na sledeče resolucije. Ustanovljene učiteljske službe se smejo le s privoljenjem dež. šolskega sveta opustiti le takrat, ako v petletnem premeru ni potrebnega števila učencev.

VII. Skušnja uči, da mladina v 12 letu, ker ima bolj razvito pamet ložeje razumeva, in se v teh letih zbuja razno nagnenje, dobro in slabo, ki ne more krepiti ali zatirati, nasvetuje učiteljski shod, naj se namest drugih olajšav šolski oblasti prepušča, da izjemno oprostite trinajstletne otroke šolskega obiskovanja, ako se skažejo s spričalom šole, da jih stariši potrebujejo pri delu, drugi pa, da so se vsega naučili, kar jim more dati šola, kamor spadajo. Ako bi se to privolilo vsi občini na prošnjo srenjskega zastopa, bi se tukaj starišem jemala v postavi utrjena pravica otroke pošiljati do 14. leta v šolo, in bi še tudi imela druge slabe nasledke.

VIII. Ker obrtne, kmetijske ali strokovne šole se morejo nadomestiti splošnega pouka, marveč poučujejo le na podlagi splošnega pouka pridobljenega v ljudski šoli, nasvetuje shod, naj se v take šole jemlje le otroci, ki so zadostili zahtevam ljudske šole.

IX. Za ženska ročna dela naj se redno na ljudskih in meščanskih šolah in na takih šolah, kjer poučujejo učeniki, umesto posebne obrtne učiteljice; razredna učitelja naj poučuje le v jednem oddelku v ročnih delih.

X. Učitelstvu se ne zdi potrebno, da bi meščanska šola posredovala predvzobrazbo za pedagogije. Naj se določi, da za obiskovanje strokovnih šol zadostuje spričalo tretjega razreda isto tako, kakor spričalo nižjih razredov srednjih šol. Na meščanskih šolah naj bode mogoče, naučiti se drugega deželnega jezika. Na meščanskih šolah ni podučiteljev.

XI. Shod nasvetuje, pri vseučiliščih ali pri tehničnih višjih šolah naj se napravijo pedagoški semenišča.

XII. Z ozirom na to, da je že 12 let od tega, odkar je vpeljana nova šolska postava, in je že zdavno minula prehodna doba, nasvetuje zbor, tist paragraf v noveli, ki govori o zopetnem izkazu učiteljske sposobnosti popolnoma izpustiti.

XIII. Državlansko obnašanje učiteljev ne spada pod šolske postave, ampak pod državljanski zakonik. Disciplinarne kazni zadevajo učitelja le takrat, ako zanemarja ali opušča službene dolžnosti.

Vse te resolucije so bile sprejete le z nekaterimi stilističnimi premembami.

Po splošnem zborovanju imeli so shod tudi odposlani (delegati) učiteljskih društev in sklenili so: delati na to, da naj šolski nadzorniki svojo službo opravljajo le tri, oziroma šest let, potem so bile volitve v odbor društva „osrednjih jednot učiteljskih“, voljenih je bilo 13 učiteljev, in 2 učiteljici, za namestovalce pa zopet 1 gospodična in 4 učitelji.

Pri obedu je bilo navzočih 500 oseb. Prvomestnik shoda dr. Knobloch je zaklical „slava“ preavitlemu cesarju. Zbor zapoje pesem: Zachovej nám hospodine; Kde domov můj.“ Ravnatelj Lepač je napil mestu Pelznu. Župana namestnik dr. Houska českemu učitelstvu, dr. Mrazik na polsko-česko vzajemnost itd.

Med obedom je došlo več telegramov med temi dva iz Poljskega, v katerih se želja izraža, naj bi pravica matrnega jezika, za katero se česko učitelstvo tako vrlo poganja, konečno zmogala v šoli na korist Vaše drage domovine. Pedagoško društvo v Lvovem. Bog blagoslovi in podpiraj Vaše delo! — Podpisana sta Ustrzicki in dr. Jožef Žulinski.

Javne dražbe.

2. septembra. 1. eks. držb. pos. M. Selan iz Velesovega 1796 gld. Kranj. 1. eks. držb. pos. Janeza Šega in Marije Peterlin iz Slatena. 3. eks. držb. Antona Bambič 220 gld. Jedna eks. držb. zemljišča Jožefa Podpečnik iz Jesenic. Kranjska gora. 2. eks. držb. posestva Jožefa Rebolj iz Smartna. Ljubljana.

4. septembra. 3. eks. držb. grajščine Rajtenburg g. Julija Valmagini. Ljubljana. 1. eks. držb. travnika Andreja Dermastija iz Ljubljane 400 gld. Ljubljana. 1. eks. držb. pos. † Janezu Riedl iz Brezovice 404 gld. Brdo. 1. eks. držb. pos. Antona Glač iz Bruhane vasi 28. — 2740 gld. Lašice.

3. septembra. 1. eks. držb. pos. Antona Lijak iz Gotne vasi 1825 gld. Rudolfovo. 1. eks. držb. pos. Jurija Šabec iz Trna 2585 gld. Postojna. 1. eks. držb. zemljišče občine Trn 39.998 gld. 35 1/2 kr. Postojna.

Umrli so:

28. avgusta. Anton Mahorčič, 72 let, starost. 29. avgusta. Marija Reder 7 tednov, črv. katar. Franc Kanoni, 11 m., difteritis. Jera Brekvar, 78 let, vodenica.

30. avgusta. Amalija Jelenc, 29 let, jetika.

31. avgusta Marija Zupančič, 54 let.

V bolnišnici 27. avgusta. Jakob Gama 55 let. Primož Orazen 52 let. 29. avgusta. Jože Hrovat 2 leti, vnetje pljuč. Jurij Velten, 58 let, vnetje pljuč. Lorenc Pirnat, pljučna jetika. Uršula Zupan, 70 let, starost.

30. avgusta. Anton Hrovat, 65 let.

3 gimnazijalci

se vzamejo v stanovanje in hrano. Bolj na tanko pové opravništvo „Slovenca“.

Telegrafove denarne cene 1. septembra.

Papirna renta 76.85 — Broberna renta 76.85 — Zlata renta 95.20 — 1860letno državno posojilo 130.70 — Kreditna akcija 311. — London 118.25 — Cor. kr. cekini 6.62 — 20-frankov 9.44.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.